

Smanji rizik – Povećaj bezbednost III

Javni poziv za finansiranje projekata organizacija civilnog društva u cilju unapređenja zaštite žena od nasilja počinjenog vatrenim oružjem

Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Srbiji objavljuje javni poziv za finansiranje projekata organizacija civilnog društva i udruženja koji su usmereni na povećanje bezbednosti i unapređenje mehanizama zaštite za žene čiji članovi porodice imaju pristup vatrenom oružju. Javni poziv je deo projekta „Smanji rizik – Povećaj bezbednost III“ koji UNDP sprovodi sa ciljem da se smanji rizik od zloupotrebe vatrenog oružja za nasilje u porodici i samoubistva, kao i da se unapredi odgovor društva na krize i traume u vezi sa zloupotrebom vatrenog oružja. Projekat je usmeren na povećanje učešća žena i ženskih organizacija u oblasti kontrole malokalibarskog i lakog naoružanja, kako bi politike u ovoj sferi sprečile stradanje prevashodno žena i devojčica.

KONTEKST

Projekat, kao i ovaj poziv počivaju na sledećim podacima o posledicama zloupotrebe vatrenog oružja za nasilje:

- Većina masovnih ubistava u Srbiji u prethodnim godinama počinjena je vatrenim oružjem, a njihova pozadina je ili direktno povezana sa nasiljem u porodici ili ubistvom članova porodice partnerke, bivše partnerke ili supruge.¹
- Od 2000. godine u Srbiji se dogodilo osam masovnih pucnjava. Pet ovih slučajeva je direktna posledica nasilja u porodici uz zloupotrebu vatrenog oružja ili ubistva člana porodice ili bivše/sadašnje partnerke. Početak maja 2023. godine obeležila je masovna pucnjava u beogradskoj osnovnoj školi koja predstavlja jedan od najpotresnijih događaja u bližoj istoriji zemlje. Na osnovu informacija Ministarstva unutrašnjih poslova, počililac je 13-godišnji učenik koji je uhapšen ubrzo posle ovog događaja². On je doneo očev pištolj u školu, ubio je osam školskih drugova i čuvara, i ranio još šest učenika/ca i nastavnicu. Dan posle ovog događaja dogodila se masovna pucnjava u selu u blizini Smedereva i još jednog sela u blizini Mladenovca, kada je 21-godišnji muškarac otvorio vatru i ubio 8 osoba i ranio još 14 osoba. On je uhapšen i policija je pronašla značajnu količinu vatrenog oružja i municije u njegovom domu i vikendici.
- Posle dve masovne pucnjave u Srbiji u maju 2023 Ministarstvo unutrašnjih poslova sprovelo je opsežnu [akciju](#) dobrovoljne predaje oružja.
- U svakoj od gore pomenutih masovnih pucnjava, počililac je bio muškarac. Ukupno je 57 ljudi ubijeno i 47 je ranjeno tokom ovih događaja. Žene i devojčice čine većinu žrtava masovnih pucnjava, što je značajno veće od zastupljenosti žena među žrtvama vezanim za vatreno oružje uopšte.
- 77% žena ubijenih vatrenim oružjem u regionu Jugoistočnoj Evropi u periodu 2019-2021.godine, ubijeno je u kontekstu nasilja u porodici, dok je isto stoji za 10% muškaraca ubijenih vatrenim

¹ Rod i malokalibarko oružje u Srbiji: Ključne činjenice, UNDP SEESAC, 2019, Rod i SALW u jugoistočnoj Evropi, UNDP SEESAC, 2016.

² Saopštenja Ministarstva unutrašnjih poslova dostupna na:

<http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr/aktuelno/saopstenja/086bb2b0-0751-4b31-b08b-0f95042fb1bb> i

<http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr/aktuelno/saopstenja/701d2cf6-9ffd-4d7b-8a10-98adbc46f8bc>

oružjem. U kontekstu nasilja u porodici, žene su najviše bile u opasnosti od zloupotrebe vatrenog oružja od strane svojih sadašnjih ili bivših intimnih partnera.³

- Tokom 2023. godine u Srbiji je izvršeno 28 femicida, većina u kontekstu bračnih i partnerskih odnosa – 20 slučajeva (70%), dok je u 11 slučajeva (39%) za izvršenje ubistva zloupotrebjeno vatreno oružje⁴. Ukupno 25 femicida počinjeno je 2022. godine. 32% njih uz zloupotrebu vatrenog oružja.⁵ U 2021. godini, specijalizovane ženske NVO zabeležile su 20 femicida. U samo pet od njih (25%) je nasilje prethodno bilo prijavljivano institucijama pre ubistva žene⁶.
- Ukupan broj slučajeva femicida počinjenih vatrenim oružjem, kao i broj onih posle kojih je usledilo samoubistvo počinioca, varira. Od ukupnog broja femicida, najviši broj ubistava vatrenim oružjem zabeležen je 2015 - 45,71%, a najniži 2018 – 20%. Udeo takvih femicida praćen samoubistvom počinioca bio je najviši u 2017- 57,69%, a najniži u 2016- 18,16%.⁷
- Žene čiji partneri imaju pristup vatrenom oružju kao rezultat svog zanimanja ili odlaska u lov, strahuju od oružja. Za žene čiji nasilni partneri imaju pristup vatrenom je manje verovatno da će prijaviti nasilje⁸.
- Identifikovana su tri obrasca u odnosu na njihovo (ne)prijavljivanje: 1) slučajevi „ispod radara“ sa tri podgrupe: a) slučajevi koji su svima prošli neopaženo (učinioci nisu viđeni kao kadri da učine zločin), koje institucije teško mogu da identifikuju; b) slučajevi u kojima su porodica i prijatelji uočavali „bolesnu“ i „opsesivnu“ ljubomoru učinilaca, nasilje ili alkoholizam, partnerka je napustila učinioca, ali nasilje niko nije prijavio institucijama; c) slučajevi u kojima su učinioci bili dobro znani zajednici, opsesivno su proganjali svoje partnerke, a neko od članova porodice je bio poznat centru za socijalni rad po drugom osnovu, i takođe nisu bili prijavljeni institucijama zbog nasilja u porodici / partnerskom odnosu; 2) slučajevi „crvena zastavica“ – slučajevi nasilja iz aktuelnih ili prethodnih veza, u kojima su postojali ljubomora i opsesivno praćenje ili ozbiljni psihički problemi učinilaca, partnerke su napustile učinioce, nasilje je više puta prijavljivano institucijama, koje su postupale, ali nije bilo saglasnosti u proceni rizika i određivanju mera zaštite, te je femicide/femicid–suicid ipak izvršen; i 3) slučajevi „profesija kao rizik“ (istovremeno mogu da budu i slučajevi „ispod radara“ i „crvene zastavice“) – oni u kojima učinilac ima profesiju koja podrazumeva nošenje oružja – policijski službenik, lovočuvar, lovac i sl.

Projekat nastoji da podstakne zajednice na bližu saradnju i veće poverenje u institucije kako bi se smanjio rizik od zloupotrebe vatrenog oružja za nasilje u porodici i partnerskim odnosima. Saradnja sa civilnim sektorom je važna za otkrivanje i sprečavanje slučajeva nasilja u porodici koji nisu prijavljeni institucijama, obnavljanje ili jačanje poverenja zajednice u institucije i bolje informisanje o politikama kontrole malokalibarskog oružja i lakog naoružanja. Ova saradnja treba da doprinese povećanju svesti građana i građanki o zloupotrebi vatrenog oružja i dostupnosti lokalnih usluga podrške kao odgovora na posledice nasilja u porodici počinjenog vatrenim oružjem.

---

³Firearm Incidents in the Context of Domestic Violence in South East Europe 2019-2021, UNDP SEESAC, dostupno na: <https://www.seesac.org/f/docs/Armed-Violence/In-Focus-Armed-Violence-Monitor-on-Firearm-Incidents-in-the-Context-of-Dom.pdf>

⁴ Izveštaj o pravima žena i rodnoj ravnopravnosti u Srbiji za 2023. godinu, Femplatz, dostupno na: https://femplatz.org/library/reports/2024-03-19_PreneraZena_2023_SR.pdf, kao i objave navedene NVO na društvenim mrežama.

⁵ Godišnji kvantitativni – narativni izveštaj o femicidu za 2021. godinu, Autonomni ženski centar, dostupno na: https://www.womenngo.org.rs/images/femicid/FEMICID_Kvantitativno_-_narativni_godisnji_izvestaj_2021_godina.pdf

⁶ Karakteristike i sprečavanje slučajeva femicida-suicida vatrenim oružjem u intimnom partnerskom odnosu, UNDP Srbija, 2023 <https://www.undp.org/serbia/publications/characteristics-and-prevention-intimate-partner-femicide-suicide-cases-committed-firearm>

⁷ Karakteristike i prevencija slučajeva femicida-suicida počinjenih vatrenim oružjem u intimnom partnerskom odnosu, UNDP Srbija, 2023.

⁸ Analiza slučajeva femicida vatrenim oružjem (UNDP, 2021), dostupno na: https://www.rs.undp.org/content/serbia/en/home/library/womens_empowerment/analiza-slucajeva-femicida-vatrenim-oruzjem.html, Istraživanje prakse institucija krivičnog pravnog sistema u odgovoru na nasilje u porodici počinjeno zloupotrebom ili pretnjom vatrenog oružja (UNDP, 2021), <https://www.undp.org/serbia/publications/domestic-violence-and-firearms-misuse>

CILJEVI JAVNOG POZIVA I OČEKIVANE AKTIVNOSTI

Na konkurs mogu da se prijave organizacije civilnog društva, samostalno ili u partnerstvu, sa predlozima projekata koji doprinose povećanju bezbednosti u zajednici i širem društvu kroz povećanje bezbednosti i unapređenje mehanizama zaštite za žene čiji članovi porodice imaju pristup vatrenom oružju. Očekuje se da bar u jednom svom delu projekti obuhvate saradnju sa institucijama sistema i drugim akterima u zajednici koji deluju u oblasti zaštite od nasilja u porodici.

Predlozi projekata i pripadajuće aktivnosti treba da budu definisani u skladu sa pozivom tako da:

- uzimaju u obzir bezbednosne potrebe zajednice i pojedinaca, i odgovaraju na ove potrebe na inkluzivan i rodno odgovoran način, uključujući potrebe marginalizovanih grupa žena čiji se stavovi u pogledu bezbednosti retko čuju unutar i posebno izvan njihovih zajednica;
- budu usmerene na unapređenje međuinstitucionalne saradnje i koordinisanu razmenu informacija i upravljanje bezbednosnim rizicima u vezi sa zloupotrebom vatrenog oružja u kontekstu nasilja u porodici, u skladu sa Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici;
- uključuju informisanje i osnaživanje žena da prepoznaju rane znake nasilja u partnerskom odnosu i rizike u vezi sa zloupotrebom vatrenog oružja, razumeju svoja prava i znaju kako da se obrate za pomoć;
- budu usmerene na informisanje i održavanje obuka za različite aktere i članove zajednice, uključujući prijatelje i porodicu potencijalnih žrtava, o tome kako prepoznati i reagovati na nasilje u porodici i rizike u vezi sa pristupom vatrenom oružju;
- budu usmerene na reintegraciju i angažovanje zajednica u kojima su se desila ubistva zloupotrebom vatrenog oružja kako bi se ovakve tragedije u budućnosti sprečile;
- doprinose promenama društvenih normi i stavova u vezi sa nasiljem prema ženama, ukazivanjem na rizike od zloupotrebe vatrenog oružja.

TRAJANJE PROJEKATA I BUDŽET

Trajanje predloženog projekta: ne može biti kraće od 5 meseci, ni duže od 12 meseci, i to u periodu od potpisivanja ugovora i najkasnije do 31. jula 2025. godine.

Vrednost pojedinačnih projekata, odnosno ukupna sredstva koja se projektom traže od UNDP ne smeju da pređu **ukupan iznos od 25.000 američkih dolara.**

USLOVI ZA PODNOSIOCE PREDLOGA PROJEKTA

Aplikanti koji ispunjavaju uslove za dobijanje grantova su organizacije civilnog društva koje su registrovane u Republici Srbiji i svojim delovanjem su usmerene na promociju i zaštitu ljudskih prava, posebno ženskih prava i pružanje usluga podrške ženama sa iskustvom nasilja u porodici. Podnosioci predloga projekta mogu biti i organizacije civilnog društva koje se bave pitanjima bezbednosti iz rodne perspektive, uključujući prevenciju zloupotrebe vatrenog oružja.

Grant može biti **dodeljen projektu koji sprovodi jedna organizacija, ili dve ili više organizacija u partnerstvu** (konzorcijum). Kod predloga projekata koji se realizuju u partnerstvu više organizacija, podnosi se jedan predlog gde treba naznačiti koja organizacija je podnosilac predloga odnosno glavni nosilac projekta. Organizacija koja je podnela predlog projekta kao nosilac, može biti partner na drugim projektima, čiji su nosioci druge organizacije civilnog društva.

U slučaju konzorcijuma, samo **jedna organizacija se prijavljuje kao podnosilac predloga projekta i potpisuje ugovor o grantu male vrednosti sa Kancelarijom UNDP u Srbiji,** čime postaje odgovorna za

sprovođenje projekta. Prilikom izvođenja aktivnosti sva pravila implementacije projekta podjednako važe za nosioca projekta i partnerske organizacije.

APLIKACIONI PAKET

Obavezna dokumentacija za podnosioc predloga projekata mora da sadrži sledeće:

Prilog 1 – Formular za prijavu predloga projekta

Prilog 2 – Budžet

Prilog 3 – Izjava podnosioca predloga projekta i partnera na projektu

Dotatna dokumentacija za podnosioc predloga mora da sadrži sledeće:

- Kopiju važeće potvrde o registraciji pred nadležnim organom za svaku organizaciju koja se prijavljuje na poziv;
- Kopiju statuta za svaku organizaciju koja se prijavljuje na poziv;
- Kopije ugovora o radu osnovnog projektnog tima angažovanog na implementaciji projekta ili pismo o namerama potpisano od strane pojedinaca sa kojima će se ugovori zaključiti u slučaju odobravanja predloga projekta;
- Radne biografije stručnjaka i stručnjakinja iz projektnog tima;
- Sporazum o partnerstvu (u slučaju konzorcijuma) sa potpisima svih strana u sporazumu.

Podnosioci predloga projekta moraju da se striktno pridržavaju prijavnih formulara i da popune sve strane prema naznačenom redosledu.

KRITERIJUMI ZA SELEKCIJU PROJEKATA

Evaluacija se sastoji od dve vrste provere: administrativne provere i procene predloga projekta. **Administrativna provera** obuhvata proveru ispunjenosti osnovnih uslova i tehničke ispravnosti pristigle obavezne i dodatne dokumentacije.

Procena predloga projekata vrši se na osnovu kvaliteta pristiglih predloga koji će se bodovati prema kriterijumima navedenim u tabeli ispod:

R.br.	Kriterijumi za bodovanje	Procenti	Bodovi
1.	Iskustvo i kvalifikacije podnosilaca projekta i projektnog tima za realizaciju projekta	20%	20
2.	Svrha i relevantnost projekta	20%	20
3.	Plan aktivnosti i pristup u realizaciji projekta	20%	20
4.	Održivost i efektivnost projekta	20%	20
5.	Relevantnost i efikasnost budžeta	20%	20
UKUPNO		100%	100

Izbor predloga projekata će se vršiti na osnovu:

- procenjenog uticaja predloženog projekta na povećanje bezbednosti i unapređenu zaštitu žena od nasilja počinjenog vatrenim oružjem;
- potencijala predloženog projekta za postizanje transformativnih promena u zajednicama društvu;
- održivosti intervencije;
- predviđenih troškova (vrednost za novac).

PODNOŠENJE PREDLOGA PROJEKTA

Prijave je potrebno dostaviti na predviđenim obrascima dokumenata u elektronskoj formi. Svu traženu dokumentaciju potrebno je poslati na e-mail adresu: grants.vaw@undp.org⁹. Ova e-mail adresa je jedina adresa za podnošenje prijave i svih upita o Pozivu za podnošenje predloga.

Naslov e-pošte, sa priloženim paketom dokumentacije za prijavu, treba da sadrži sledeće „Smanji rizik – Povećaj bezbednost: Predlog projekta za javni poziv za organizacije civilnog društva“.

Krajnji rok za prijem prijave je 30. jun 2024. godine do 23:00 sata po lokalnom vremenu. Prijave koje pristignu posle ovog roka, neće biti razmatrane. U slučaju da podnosilac projekta ne dostavi deo obavezne ili dodatne dokumentacije, imaće na raspolaganju najviše 5 radnih dana za njenu dopunu.

Rezultati javnog poziva biće javno objavljeni na sajtu rs.undp.org nakon završetka procesa selekcije, i tim putem će biti obavešteni svi podnosioci prijave i šira javnost. Svi aplikanti koji su podneli prijave na javni poziv koje su prihvaćene za finansiranje biće u pisanoj formi obavešteni o odluci u vezi sa njihovim predlogom projekta.

---

⁹ S obzirom na ograničenja pojedinih provajdera u veličini dokumenata koja se šalju i da se dokumenta mogu vratiti sa servera, preporuka je da dokumentaciju dostavite korišćenjem nekog od programa za transfer velikih fajlova (WeTransfer ili slično).